

Recerca «Fem l'escola plurilingüe» (curs 2017-2018)

A càrrec de Carme Rider Serra,
coordinadora de la recerca

Durant el curs 2017-2018, «Fem l'escola plurilingüe» s'ha consolidat com la tercera fase de la (R+D+I) iniciada efectivament el 2014 amb el pilotatge del Termòmetre Lingüístic (TL), una prova de diagnòstic de la competència lingüística als cinc anys i de pronòstic pedagògic de l'adquisició de llengües. El 2015 es va difondre el Marc d'Ensenyament de Llengües Vives (MELvives), un marc de referència per a l'elaboració del projecte plurilingüe a cada escola, amb fonament científic per a la presa de decisions i que apunta l'articulació de les llengües vives: el català llengua del territori; el castellà i llengües diverses dels alumnes. Caldrà prendre en consideració les famílies lingüístiques (llengües romàniques), i l'aprenentatge d'altres llengües presents a la societat global (actualment la llengua anglesa, la més comuna).

La recerca «Fem l'escola plurilingüe» ha seguit orientada a millorar la pràctica educativa (Nisbet, 1988; Miguel, 1988) amb fonamentació i instrumentació pedagògica. La metodologia és múltiple per necessitat, empíricoanalítica i humanisticointerpretativa. La finalitat és activar la reflexió i presa de decisions dels docents, investigació avaluativa amb dimensió formativa (Scriven, 1967) amb contribució dels investigadors en recerca-acció amb els docents (Kemmis, 1984; Elliott, 1990) en la fase d'innovació (I), que es fa de manera participativa i a partir de la qual s'han elaborat nous instruments pedagògics segons la identificació de necessitats.

La recerca integra els tres conceptes clau apuntats pel professor Joan Mateo (2017): recerca, avaluació i innovació. «[...] el pensament avaluador contribueix a les noves formes d'aprenentatge aportant evidències sobre el progrés, l'èxit i els fracassos de la innovació a mesura que es va desenvolupant» (p. 39). I afegeix la derivada clau: «[...]»

un nou enfocament estratègic per afavorir de manera significativa la formació i el desenvolupament professional del professor» (p. 40).

Així doncs, el 2017-2018 la recerca segueix en la fase d'innovació (I) i la metodologia adequada és múltiple: autoavaluació i supervisió educativa amb finalitat de millora, investigació i acció participativa. La innovació correspon a la iniciativa dels equips docents i directius després de conèixer els instruments bàsics: TL i MELvives i de decidir participar en l'elaboració de nous instruments a través de grups de treball interescolar. Els instruments s'apliquen i els processos de millora s'avaluen en l'àmbit de cada escola. L'oportunitat de contrastar amb docents d'altres escoles permet contribuir a afinar els instruments i a prendre decisions amb major seguretat. La participació voluntària d'investigadors i de docents garanteix un intercanvi i col·laboració francs, sense ocultacions. Cada escola valora els progressos que fa per a un ensenyament i educació plurilingües en funció dels seus alumnes i amb el potencial del seu professorat. La recerca no es focalitza tant en els resultats, que són una dada necessària, com en els processos evolutius que fan evident la millora.

L'equip inicial de recerca s'ha anat ampliant amb un equip multidisciplinari per donar un fonament sòlid a l'ensenyament plurilingüe. Ara podem parlar de la incorporació d'investigadors associats (*coinvestigadors* en diuen, Florensa i Sols, 2017) atès que no són aplicadors sinó participants en el pensament i en l'acció. I és aquest procés de diàleg entre investigadors i docents investigadors associats el que pot fer que el MELvives tingui validesa en altres territoris de famílies lingüístiques. Avui, en un món globalitzat, totes les escoles han de maldar per la competència plurilingüe de tots els alumnes a partir de la llengua pròpia del territori que ha de ser llengua comuna dels ciutadans. Si tenim la certesa d'haver apuntat un marc model amb valor generalitzable, haurem de donar a conèixer la recerca en publicacions d'àmplia difusió.

Referències de la recerca en la fase d'innovació (I)

Elliott, J. (1990). *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.

Florensa, A., i Sols, J. (eds.) (2017). Preguntas éticas de la investigación-acción participativa. Dins A. Florensa i J. Sols, *Ética de la investigación científica*. Bilbao: Desclée De Brouwer.

Kemmis, S. (1984). *Teoría crítica de la enseñanza: La investigación-acción en la formación del profesorado*. Barcelona: Martínez Roca.

Mateo, J. (2017). Innovació i avaluació en el context d'un canvi de paradigma de l'educació. *Revista Catalana de Pedagogia*, 12, 39-59.

Miguel, M. de (1988). Paradigmas de investigación educativa española. Dins I. Dendaluce, *Aspectos metodológicos de la investigación educativa* (p. 60-81). Madrid: Narcea.

Nisbet, J. D (1988). Policy-oriented Research. A J.P. Keaves (ed): Educational Research, Methodology and Measurement. An International Handbook (p. 139-146). Oxford, Pergamon.

Nisbet J. D Entwistle Noel J. (1988). Métodos de investigación educativa. Oikos Tau S A Ediciones.

Scriven, M. (1967). The methodology of evaluation. Dins R. Tyler, R. Gagne i M. Scriven, *Perspectives on curriculum evaluation*. Chicago: Rand McNally.

Les línies d'acció durant el curs 2017-2018 s'han desenvolupat des de cinc eixos:

a) Materials i instruments.

Millora dels existents, adaptacions i noves elaboracions:

- Edició TL cinc anys amb baremació exercici 1 reformulada.
- Edició TL sis anys.
- Adaptació TL llengua corsa.
- Adaptació TL a la llengua aranesa.
- Adaptació TL al context de la Catalunya del Nord.
- Pauta d'observació de l'expressió oral tres-sis anys: per tenir indicadors objectivables d'observació de la producció oral dels infants.
- Escala de descriptors de l'escola plurilingüe: per a l'autoavaluació sobre l'estat del plurilingüisme a cada centre educatiu.

- Declaració «L'escola catalana, avui plurilingüe» i difusió. La finalitat d'aquesta declaració és la d'oferir als centres educatius, AMPA, consells escolars, entitats educatives i partits polítics, un instrument amb fonamentació científica que els permeti explicar a les famílies i a la ciutadania en general el model d'escola catalana, avui plurilingüe.
- Llibre coral *Fem l'escola plurilingüe*. Desenvolupament del projecte lingüístic de centre. Des de la fonamentació científica que ens aporta la sociologia i la geolingüística fins a la projecció filosòfica de la llengua, passant per la didàctica i l'orientació pedagògica.

b) Orientació als equips docents.

Grups de treball. Jornades formatives i sessions de xarxes territorials i institucionals a Catalunya, Catalunya del Nord, Occitània, Illes Balears:

- Grup de treball Descriptors Escola Plurilingüe: acompanyament de les decisions preses i comprovació, a través de la posada en comú, de com aquestes van en consonància amb el plantejament d'escola catalana plurilingüe. Banc de recursos metodològics, materials i formatius. Valor de canvi.
- Grup de treball Observació Expressió Espontània: disseny d'activitats per a l'avaluació de la situació comunicativa real, a través de l'observació objectivada. Procediments metodològics per a una intervenció docent que faciliti la interacció verbal de qualitat.

c) Participació en assumptes d'interès social.

Col·laboració amb els Premis Baldiri Reixac de la Fundació Carulla. Col·laboració en la reorientació dels premis amb visió evolutiva d'escola catalana immersiva que evoluciona cap a la intercomprensió lingüística.

Elaboració de rúbriques d'indicadors i difusió de la convocatòria.

Col·laboració amb l'Edubaròmetre de la Fundació Jaume Bofill. Disseny de la bateria de preguntes relatives a la llengua perquè siguin incorporades en una edició de l'Edubaròmetre; col·laboració en l'anàlisi dels resultats i difusió.

Reconeixement de l'Escola Jordi-Pere Cerdà, de Sallagosa (Alta Cerdanya). Gestions amb el Departament d'Ensenyament i la Inspecció Educativa de la República Francesa per a la consideració transfronterera de l'escola.

Organització del Certamen d'Oratòria en col·laboració amb la Universitat de Barcelona – Fundació Jaume Bofill - Santillana G. P. Continuitat i complementarietat al RecerCaixa relatiu a la formació de professorat per al desenvolupament de l'oratòria dels alumnes adolescents.

Participació a Som Escola, en representació de l'Institut d'Estudis Catalans.

d) Participació en jornades, col·loquis i seminaris organitzats per altres entitats.

Enllaç a la «Memòria anual 2017-2018»: <http://blogs.iec.cat/scp/>.

e) Recerca educativa: basada en la recollida i anàlisi d'evidències i valor del canvi introduït en la mostra seleccionada. Vint centres. Identificació de necessitats. Evidències. Elements de transformació. Impacte en reorientació de pràctiques (quantitatiu - presa de decisions / qualitatiu - anàlisi de la qualitat).